

59-åriga "Kurran" öde är nu beseglat.

'Kurran' 1953 i Boxholm försvinner

Boxholms gamla arrestlokal vid Gamla Bruksgatan håller nu på att jämnas med marken. Byggnaden uppfördes år 1894 av Boxholms AB som arrestlokal för brukets egen ordningsmakt. Den tjänade sedan som kommunens arrestlokal fram till år 1940 och har därefter använts av bruket som förrådslokal.

Vid tiden för byggnadens uppförande höll sig bruket med egen polis för ordningens upprätthållande främst på lördags- och helgdagskvällar. De flesta förseelser-

na, som då beivrades av den privata ordningsmakten var fylleri. Då bevakningen av de omhändertagna ej alltid var så noggrann kunde det hända att man genom gallerfönstret kunde förse den inspärrede med ytterligare spritvaror så att han var minst lika full när det var dags att släppa ut honom som då han inlästes.

Före den här omtalade "Kurran" tid fanns arrestlokalen i närheten av masugnen. Där hände det att då polisen en lördagskväll omhändertagit en måttligt berusad bruksarbetare och skulle införpassa denne i "kurran" den anhållne i stället fick in polisen i buren och läste till om honom.

Dessa privata brukspoliser lär också en tid ha varit utrustade med samma slags uniformsmössor som länsmännen. Detta uppmärksammades av en av länsmans skrivare som på brukskontoret frågade av vilken anledning de sotiga smederna (tjänstgörande polisen var icke sotig smed med väl mörklagd och såg sotig ut) gick omkring och spelade länsmän. Denna anmärkning lär ha resulterat i att polismössorna blev av något enklare utförande i fortsättningen.

Kave.

Idoga klubbmedlemmar OK-stugan till friluftsliv

Orienterarna verkar nog många gånger för oss vanligen mer trögfotade stugsittare som ett något underligt släkte vilket helt fångats av skogens och markernas säregna tjusning. Medan andra idrottsutövare driva sin sport inför mer eller mindre stora publikmassor utövar denna kategori av idrottsfolket sin sport med endast den tysta skogen och dess "vilda djur" som i de flesta fall de enda åskådarna. Vad är då naturligare när en orienteringsförening ser sig om efter plats för sin klubbstuga än att de förlägger den i djupa skogen på behörigt avstånd från vardagslivets jäkt och larm.

Så har också Boxholms O. K. vid en lugn och vacker vik av sjön Sommen funnit en idealisk plats för en likaså praktig klubblokal. Det blåste en kall värvind då vi slog följe med några av klubbens ledare som just skulle cykla ditut för att ordna en del saker däruppe nu till våren. Sedan vi åkt landsvägen Boxholm — Malexander fram till gården Södra Timmerö där kosan ställdes in på för oss okända skogsvägar förbi torp och gårdar så kommer vi åter ut i ganska kända marker vid det gamla torpet "Börshultskammaren", som en längre tid stått obebot och nu rives för att på annan plats ge material för en sportstuga. Andersbosjön skymtar i fjärran och där bygges också denna vår sommarstugor av boxholmarna. Men vår färd går vidare, ännu ha vi ett stycke kvar på färdevägen.

Där den tar slut parkerar vi cyklarna vid ett torp i skogskanten. Och så börjar en kilometerlång skogsmarsch och snart nog få vi stifta bekantskapen med vad våra följeslagares idoga arbete förmått att uträtta. Över en låglänt mossmark, som är innersta spetsen av en vik från sjön, är byggt en 100 m. lång gångbana.

Över de sviktande plankorna går marschen hän mot en av de för Sommens stränder så karakteristiska bergshöjderna, över stock och sten förbi vindfallen och bergsstup, som skulle kunna locka vilken kräsen "Valhalla-farare" som helst.

Så skymtar en skorsten,

ett tegeltak och strax framför ligger målet, O. K.-stugan vid en skyddad vik av Sommen. Väl framkommen får man förklaringen till de nästan legendariska beskrivningarna som orienterarna brukar ge av sitt sommarresidens. Medan värdarna på stället griper sig an med arbete inom stugan stannar jag i betraktande av verket. Här har tydligen många dagsverken nedlagts för att få omgivningen till vad den nu är. Terrasser och planteringar ned mot sjön, allt är arbeten som krävt många av O. K.-arnas fritidsstunder. Här måste förvisso vara paradiset vackra somrardagar, med sjön, skogen och stugan i avskildhet från vardagslivets jäkt och larm. Men nu börjar det att ryka ur skorsten, då kanske det kan passa att titta in i stugan och se hur där är.

Sagt och gjort. Man kommer först in i ett kök, det är inte stort men det fyller sin uppgift, här ges tillfälle för tillredning av medförd färdkost. Mat går det troligen åt när man vistas häruppe, antingen man är på sjön i kanoten eller strövar i den omkringliggande skogen. Intill köket ligger ett sovrum med väggfasta britsar, över- och undersläf. Och så har vi storstugan, byggnadens största rum, ljus och trevligt med en stor öppen spis där brasan flammnar och gör det hemtrevligt. Möbleringen är enkel men trivsamt, ett stort bord, några stolar, ett par väggfasta bänkar och skåp är allt men det räcker. På ena väggen hänger ett trettontagat alghorn monte-

rat på en kraftig masurbjörkplatta och prytt med en mängd silverplåtar. Det är en trofé från tävlingsbanan.

Ett par skogskarlar ha skänkt priset för en tävlan mellan stigfinnare från Tranås och Boxholm och nu hänger det häruppe erövat för alltid av Boxholms O. K. Det har varit en bjässe denne skogens konung som burit den väldiga kronan och det hade säkerligen ej varit särskilt angenämt att möta honom i skogen, då han varit vid vresigt humör. Men nu som sagt har han fått lämna sin krona till andra

skogsbjässar. I ett eklöv av silver står graverat "Skogskarlars vandringspris — 10-mannaorientering Boxholm—Tranås". Priset skulle erövras 3 gånger för att bli föreningsegendom. Silverplåtarna berättar att 1940 stod Boxholms O. K. som vinnare, 1941 Tranås AIF, 1942 återigen Boxholm, 1943 Tranås och slutligen 1944 hemfördes priset av Boxholm på walkover. En seger

som dock icke var populär bland boxholmarna. Man var inte tillfreds med att ej få kämpa om troféen, helst som det var det avgörande året denna gång och vilket som helst av lagen kunnat

vinna då båda hade lika många inteckningar.

Men det känns en härlig doft av kaffe

från köket, man blir tydligen undfågnad när man kommer på besök och vid kaffebordet berättar man så episoder från stugans

tillblivelse. Bygget pågick under åren 1937—38. Detta kan ju synas vara lång tid för ett sådant bygge. Men man får komma ihåg att det nästan helt utförts av medlemmarna på deras fritid. Den enda lejda arbetskraften var mūraren som byggde spisel och skorsten. Stugan mäter 6×7,5 m., och längs långsidan mot sjön löper en veranda.

Den 25 april 1945

har gjort paradiset

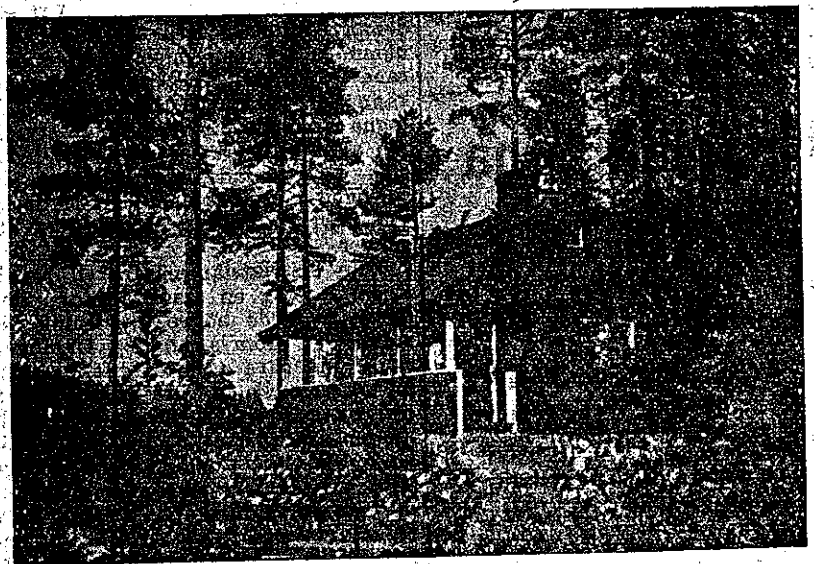
Redan under första året nedlades omkring 2,000 arbetstimmar däruppe. Man tror på siffrorna när man får veta att allt grus och sand som användes där måste hämtas i båt från Tinkullanäs, som ligger omkring tre timmars rodd tur och retur från stugan, och alla andra frakter måste också ske med roddbåt från Eriksbo, som ligger omkring 1 km. därifrån över sjön. När man fått veta allt detta och så att stugan byggdes före kriget har man förklaringen till att den ej kostar fullt 1,400 kr. i kontanta penningar. Det är medlemmarnas offrade fritid som skapat den. Men härliga sommarkvarter däruppe ger säkerligen full valuta för den insatsen. Och att man utnyttjar de möjligheter som där bjuds till avkoppling därom vittnar besöksboken som kom fram före avfärden. Den var flitigt använd och vid närmare betraktande fann man att namnen var många, men också ofta återkommande. Och en sommarkväll på verandan när solen sänker sig i skogen bortom sjön ger säkerligen bara detta valuta för färden till den egna stugan.

Kave.

Den 25 april 1945

Så här skönt kan man ha det vid klubbstugan en sommarkväll på Sommen.

Boxholms OK:s trevliga klubbstuga.

Charmfull är den nya

VÅR-HATTEN

i sin djärva men klädsamma modell

G 45

Helga Lundströms Modeaffär

Välj ut

Vår-Flatten

hos oss.

Piffiga eleganta modeller
i vårens modefärger.

Ebba
LILJEQVIST
Effr

Tel. Boxholm 92

Boxholm intresserat för egnahemsbyggena

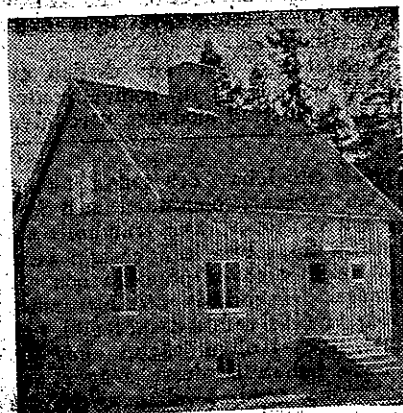
Bostadsfrågan är ju ett av det svenska samhällets mest om- diskuterade problem och ett industrisamhälle av Boxholms struktur utgör ju intet undantag härvidlag. Den äldsta bebyggelsen i samhället utgöres som bekant av bolagets kasernhus där lägenheterna med något undantag när är begränsade till 1 rum och kök och i en del fall också till endast ett enkelrum. Det är under sådana omständigheter helt naturligt att egnahemsbyggnationen redan tidigt vann ett stort intresse bland boxholms- arbetarna.

Redan 1909 börjades den första byggnationen på Fällehags- området, där Boxholms A.-B. upp- lät och iordningställde mark för bebyggelse. Senare har flera så- dana egna hemsområden tillkom- mit så att det för närvarande finns omkring 150 egnahemsvillor i samhället. För att fylla bostads- behovet skulle emellertid denna siffra nära nog behöva fördubblas.

De för närvarande höga byggnadskostnaderna utgöra emeller- tid en hämsko på en utveckling i denna riktning. Härtill kommer att industrins arbetare såsom en löneförmån i sitt arbetsavtal har en låg hyra för de bostäder som tillhandahålles av bolaget. Så exempelvis betingar de vanligen förekommande lägenheterna om ett rum och kök en månadshyra av 10 kr. Detta gör också att man i möjligaste mån söker utnyttja den löneförmån. Då någon nypro- duktion av denna form av bostä- der praktiskt taget ej förekommer och bolagets arbetarestam under de senaste åren kraftigt vuxit har man genom att stödja egnahems- byggnationen sökt lösa arbetarnas bostadsfråga. Den upplåtta tomt- marken har sålunda försålts till det pris den betingar sedan vägar, vatten och avloppsledningar fram- dragits. Dessutom har subven- tioner lämnats i form av rabatter på byggnadsmaterial och genom kontanta bidrag.

Sommaren 1942 utfäste sig bo- laget ävenså att i egen regi upp- föra enfamiljsvillor, vilka sedan skulle försälas för ett pris som med 5,000 kr. understeg det verk- liga byggnadsvärdet. Såsom vill- kor för detta erbjudande stipule- rades att köparen, vilken givetvis skulle vara anställd hos bolaget, i fem år skulle inneha byggnaden samt att den senare alltjämt skulle bebös av bolagets personal. Nå- got större intresse visades icke detta projekt förrän förra hösten, då över 100-talet anmälde sig som intresserade av en dylik byggnation.

I dagarna har den första villan av detta slag färdigstälts. Den är uppförd i Bredgårdsområdet för

Snickare Johan Svanströms nya egnahemsvilla i Bredgårdsområdet.

snickare Johan Svanströms räk- ning. Byggnaden som demonstre- rades för allmänheten lördagen den 21 och söndagen den 22 april är uppförd i två våningar jämte källarvåning. Byggnadens sam- manlagda golvyta mäter omkring 64 kvm. I bottenvåningen inrym- mes kök och två rum jämte toa- lettrum och i den övre våningen två rum. Villan fyller i stort de anspråk man kan ställa på en byggnad av denna typ. Förklar- ligt nog tillfredsställer den icke allas anspråk då tycke och smak varirerar hos olika människor, men idén för byggnaden som en- familjsvilla är god och med de mindre ändringar av villans inred- ning som kan komma att företagas har den alla möjligheter att fylla kravet på en både god och änd- målsenlig bostad. Vid lördagens och söndagens visning gavs även tips för möblering av en dylik villa. Firmorna Nya Möbelaffä- ren, Johnssons och Stenbergs elektriska affär visade i en smak- full utställning prov på lämplig inredning.

Byggnadspriset för denna första villa uppgår till 20,000 kr., däri inräknat tomtpriset med 18,000 kr. Vidare avgår i kostnaden 5,000 kr. i bidrag från bolaget jämte 2,000 i räntefritt tilläggs lån från staten. Nettokostnaden skulle så- lunda bli 13,000 kr.

45
"På tal om strumpor"

så ha vi nu fått in

Herrstrumpor:

Svarta fr. 1:20
Mönstrade fr. 1:65

Damstrumpor och
Barnstrumpor till låga
priser.

WALLES

1945

BOXHOLM

C 45

Möt Våren

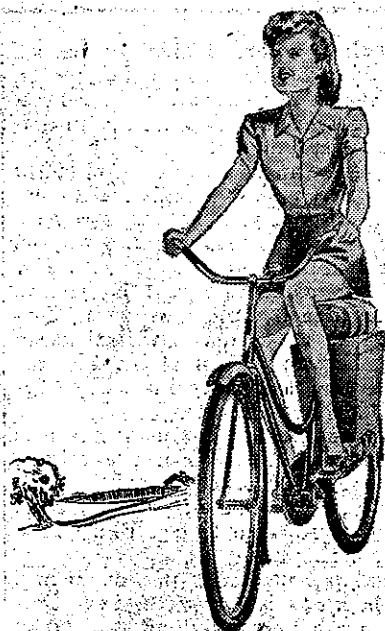
på en bra
CYKEL

Skaffa Eder en CYKEL och Ni
kän mer än andra tillgodogöra
Eder vårens och sommarens
vackra dagar.

*Kom in och se årets nya
modeller.*

Låt fackmannen utföra repara-
tionen av Eder cykel.

Lämna in den till oss och Ni
blir tillfredsställd.

Erik Johanssons Cykel- & Sportaffär

Grebo. Tel. 107.

BOXHOLM.

Filialen. Tel. 102.

C 45
**1945 års
modeller**

komma
cyklande

Gör slag 1 saken
Idag och kom in
till oss! Våj Er
cykel... flott i
färger och linjer
— och lätttram-
pad!

SPORT- & CYKEL-
magasinet BOXHOLM

Boxholm — Tel. 127

C 45
Utnyttja den elektriska energins
fördelar i hushållet

Låt oss visa våra

Elektriska SPISLAR
BAKUGNAR
KÖKPLATTOR

såväl enkla som dubbla, samt i övrigt elektriska apparater av
alla slag.

EI.-armatur. Tak-, Golv-, Vägg- och Bordsarmatur

RADIO

Alltid välsorterat lager.

INSTALLATIONER

STENBERGS

Radio- & Elektriska Affär

Tel. 81-ankn. bost.

BOXHOLM.

Ett

SOMMARGARNITYR

Mycket fördelaktigt hittar Ni ett lätt,
svagt sommargarnityr i underkläder
hos oss. Figursytt, utmärkt pass-
form — i en god charmeusekvalitet
som håller sig vacker efter många
tvättar.

Ljunggrens

Boxholm

Red. Tore Lindgren
Tel. 122

Glödande järnspån antände valsverkets tak. Strax efter kl. 13 på fredagen utbröt eld i taket till grovalsverket i Boxholm. Glödande järnspån från sågning av stångjärn drogs in i en remtransmission och kastades upp mot taket där den antände i damm och olja. Elden spreds där med explosionsartad fart och brände av ett gott stycke av anterninen innan brukets brandkår blev herre över elden. Utöver skadorna på taket åstadkom inte eldsvådan någon större förstörelse. Reparationsarbetet kommer omedelbart att igångsättas och något längre driftsavbrott beräknas icke uppstå.

Kommandör Karl Larsson besökte på fredagen Boxholm och talade på Frälsningsarmén över ämnet Tidslägets kallelse. Talaren varnade för, som han uttryckte sig, kulturlivets förfall med ett utbrett och alltmer växande nöjesliv i hedniskt tecken. I anslutning därtill pekades på de uppgifter de kristna samfundet har sig förelagda i den kamp som måste föras för de kristna idéernas spridning.

Legala nyheter. Födda 5 jan. en son till valsverksarbetare Nils Erik Ture Herdendal och hans hustru, Egna hem 19; 19 jan. en dotter till byggnadssnickare Gustaf Ernst Natanael Karlsson och hans hustru, Nya Timmerövägen 16; 20 jan. en son till cementarbetare Karl Alf Nobel Johansson och hans hustru, Berggatan 9.

Lysning till äktenskap har kungjorts för arrendator Alvar Edvin Johansson, Äpplehult, Adelöv, och Mary Kristina Ulrika Karlsson, Flemminge 2.

BOXHOLMS- KRÖNIKA

Bad är hälsa — gå och bada! Uppmaningar i den stillen riktas alltsomoftast till oss mer eller mindre lortiga individer. På sista tiden har vi

På grund av råvarubrist hålles
Conditoriet stängt fr. o. m. måndagen
den 27 januari—t. o. m. torsdagen den
6 februari.
Vördsamt
Fridas Conditori

på våra anslagstavlor sett en affisch med en bastuillustration och så ett meddelande, att orienteringsklubbens finnbastu vid Anderstorp, N. Timmerö, varje lördagskväll mot en liten avgift står till allmänhetens förfogande. Bland de ljusaste minnena från militärberedskapen har under teknad de återkommande finnbastubaden och av denna anledning lystrar jag också till inbjudningen från OK, men det blev faktiskt inget tillfälle till att bege sig ditut. Och inte hade väl beslutet lett till resultat om jag inte i lördags kväll då jag hade ett ärende till Timmerö träffat en av OK-arna, och mot ett löfte att få låna en fläk av hans handduk följde jag med ut till torpet i skogen. Där har man av ägaren — bolaget — fått tillstånd att använda en gammal uthusbyggnad i förfallet tillstånd. Här har man på kvällarna snickrat och murat och åstadkommit en "alla tiders" finnbastu, vilken ger en värme som tillfredsställer en bastuälskares alla pretentioner. Vad kan väl vara härligare än då svetten förligen forsar ur ens mer eller mindre fläskbemängda lekamen? Allra helst om det finnes möjlighet att efteråt få tvaga sig i ett rum med mindre svett drivande atmosfär. Nu skall inte sägas mer om OKs bastu än att jag gratulerar till densamma och säkerligen också kommer tillbaka och gör om proceduren.

På torget har i dagarna uppsatta en anslagstavla, av för oss ny modell. Förutom en del annonser upptar tavlan en karta över Boxholms bruk med omgivningarna och på denna karta finns utmärkt köpingens allmänna byggnader. D. v. s. järnvägsstationen har placerats på ett helt annat ställe än där den i verkligheten ligger, eller närmare bestämt på en plats, som nu upptages av järnvägens personalbostad! Men järnvägsstationen kanske kommer dit vad det lider. Vidare har vi begåvats med en brandstation. Visserligen är en sådan beslutad för snart ett år tillbaka i tiden, men något arbetstillstånd för bygget har ännu ej avhört. Så att om en främling som besöker köpingen och i enlighet med tavlans karta tänker bese vår brandstation skall han endast finna en eller annan märkkäpp där bygget någon gång kommer att stå. Skall man sedan fortsätta att vara kritisk finner man, att samhällets administrationsbyggnad, kommunalhuset, ej bevärdigats med att utmärkas på kartan. Främlingen som söker vägledning får alltså gissa sig till att byggnaden ett stenkast därifrån är kommunalhuset. Annars var det rätt!

Kave.

Hela socknen mötte upp då Boxholm blev köping

Kaffekalas och dans kring julgranen på torget.
Högtidstal av landssekreterare Pehardt

Belättna lottor hade strykande åtgång på sina varor i kaffeståndet.
Foto: Gillberg

Då de nyblivna köpingsinvånarna i Boxholm och Ekeby församling på nyårsdagen rekapitulerade nattens händelser med fest och högtid, kom de allra flesta i första hand nog att tänka på en särskild punkt i det omfattande program med vilket köpingsbildningen celebrerades. Och den punkten heter fackeltåget från torget till Boxholms högt och vackert belägna kyrka. I all sin enkelhet, blev detta tåg ovanligt vackert och stämningsfullt, och stämningen skapades i första hand av samhällsborna själva. Sida vid sida gick ung och gammal, bärande facklor, som spred ett vackert sken mot den lätt vitpudrade marken. I täten gick Boxholms musikkår och blåste värmande

marscher, och efter musiken följde en ståtlig fanborg, som fördes av unga representanter för Boxholms föreningsliv.

Men Boxholmsborna fick vara med om mycket annat vackert och stämningsfullt denna minnesrika nyårsafton, då ett nytt och förmodligen även betydelsefullt blad skrevs i samhällets historia. Medelpunkten för festligheterna var torget, och polisen beräknade att mellan tretusen och fyratusen personer var i rörelse här. Och den uppgiften tror man på, så trängt som det var. Hela socknen hade mött upp, och för tillfället insatta bussar transporterade sockenborna till och från Boxholm.

Boxholm var fejat och pyntat som aldrig förr; i alla fönster lyste ljus, här och var fanns gurlanger och torget

badade i ljus från strålkastare, marschaller och ett större bål, från vilket flammorna sträckte sig flera meter mot skyn. SJ hade dagen till ära låtit fassadbelysa stationshuset, som även smyckats med flaggdekorationer och SJ-emblem. Så redan vid stationen blev den gästande främlingen välkommen på ett sympatiskt sätt.

Alla betingelser för att Boxholm skulle göra ett värdigt inträde i köpingarnas skara fanns sålunda

**Omkring sjuhundra personer
övervar nyårsbönen i kyrkan**

Precis på slaget kl. 18,30 höjde musikdirektör R. Eliasson taktpinnen framför Boxholms musikkår, som från planen framför kommunalhuset utförde en halv timmes konsertmusik och därmed gav upptakt åt festligheterna. Man var mycket noga med att exakt hålla den i programmet angivna tiden, och ungefär samtidigt som klockan visade 19 satte sig det långa fackeltåget igång med kyrkan som mål. Tyvärr kunde inte alla, som önskade övervara nyårsbönen, beredas plats i kyrkan. Men det var också den enda besvikelse arrangörerna för köpingsfirandet beredde samhällsborna, och för den torde de vara ursäktade. Närmare sjuhundra personer, varav många fick stå, åhörde emellertid kontraktsprosten Dahlquists vackra predikan. Prosten Dahlquist har tidigare under många år verkat inom Boxholm, och i sin predikan anknöt han till en del personliga upplevelser och minnen från denna tid. Han talade sålunda om de gamla Boxholmsbor, som träget slitit och varit med om att bygga upp samhället och från vilkas sädd det nu blivit en skörd, som burit god frukt. Före predikan sjöng maskören Sångarbröderna under verkstadsförman Märten Fristedt två sänger, Hymn av Peterson-Berger och Sanctus av Schubert. Altartjänsten förrättades av komminister Nils

Johansson. För Rädde barnen upptogs kollekt, som inbringade 208 kr.

Landssekreterare Pehardt håller invigningstalet under den nya köpingens öppn. väst i grönt. Foto: Källberg

farande i besittning av den Järnsega kraften, som fanns hos deras stamfäder och som yrket alstrar. Det är denna sega järnkraft, som jag tror skall komma väl till pass, då de nu tillsammans med övriga medborgare skall övertaga ansvaret för Boxholms köping.

Då årsskiftet inträdde, sköts salut och kyrkklockorna lät höra sig. Sedan klockklängen förklingat, förklarade landssekreterare Pehardt Boxholms köping invigd.

"Låt oss hoppas den nya köpingen blir ett idealsamhälle, där alla skall trivas"

— Nu har alltså Ekeby socken enligt k. m:t beslut blivit köping med benämningen Boxholm, sade landssekreteraren bl. a. Det är att hoppas, att den samstämmighet, som varit rådande i fråga om köpingsbildningen, även skall göra sig gällande i fråga om de kommunala angelägenheterna, oavsett om dessa berör samhällets tätbebyggda del eller landsbygdsdelen.

Någon genomgripande förändring i samhällets struktur torde köpingsbildningen ej medföra och ökningen i de kommunala förvaltningskostnader-

na torde komma att bli rimliga. Oavsett emellertid de mera formella förändringar, som föranleds av köpingsbildningen, ger denna vid handen en framåtanda inom samhället, som icke blott belyser de gångna årens snabba utveckling utan även tar stadigt sikte på den väg, som är avsedd att beträddas, nämligen framsynthetens väg. I sin upphöjelse har Boxholm i natt en tvillingbroder inom länet, som även den vunnit sina sporrar genom sin framsynta utvecklingen. Må ni alljämt blomstra sida vid sida, så kanske en av er eller ni båda i tidernas fullbordan vinner stadsrättigheter.

För närvarande torde vi dock böra begränsa oss till att uttala vår tacksamhet till alla de medlemmar av Boxholms nyblivna köping, som medverkat till det nu uppnådda resultatet. Bland samhällets förgrundsmän synes tacksamheten i första hand böra riktas till riksdagsman F. O. Ericson, som under en mångfald år med ospart intresse ägnat sina krafter i samhäl-

lets tjänst, samt folkskollärare Ekling. I detta sammanhang bör man ej heller glömma den insats till samhällets förkovran, som gjorts av Boxholms störste arbetsgivare, Boxholms AB och dess chef, disponent Hult.

Vad önskar vi nu att det nya året skall medföra för köpingen? Av en intervju i Correspondenten med några av Boxholms ledande män föreföll önskemålen mycket rimliga och man fick närmast den uppfattningen, att förhållandena här redan nu är mycket tillfredsställande. Så mycket större anledning, har man därför, att hoppas att den nya köpingen skall bli ett idealsamhälle, där alla skall trivas. I den förhoppningen ber jag er alla förena er med mig och utbringa ett fyrfaldigt leve för köpingen Boxholm.

Landssekreterare Pehardts tal följdes av nationalsången, och med ett ståtligt fyrverkeri slöts högtidlighållandet av Boxholms köpingsbildning. **Ronny**

Martin Hjelte och ordföranden i Åsbo kommunalnämnd byggmästare Otto Gustafsson. Gästernas tack för maten framfördes av landssekreterare Algot Pehardt.

Många telegrafiska hyllningar hade anlänt, bl. a. från landshövding Hamilton, Landskommunernas förbund, Finspängs köping, Valdemarsviks köping, Malmköpings köping, Mjölby stad, Svenska stadsförbundet, Östergötlands läns landsting, Göstrings härads och Skeninge stads sparbank, Boxholms AB och f. landshövding Tiselius.

Riksdagsman Ericson blev föremål för en extra uppvaktning från fattigvårdsstyrelsen, vilkens ordförande han varit i 25 år, men vilket uppdrag han nu frånträtt. På nämndens vägnar överlämnade nämligen lantbrukare Gideon Karlsson en blomsterhyllning, beledsagad med några tacksamma ord.

"Den sega järnkraften behövs hos dem, som skall övertaga ansvaret"

Det blev ett hastigt uppbrott från middagen, ty tiden hade skridit långt. Kl. 23,30 sjöng maskören Sveriges flagga från kommunalhusets trappa

och omedelbart därefter bestogs talarstolen av riksdagsman Ericson, som först gav en historik över utvecklingen inom Boxholm och Ekeby socken. Helt naturligt kom han därvid i första hand att syssla med Boxholms bruk och dess betydelse för samhället och dess befolkning. I samband därmed nämnde hr Ericson något om de gamla stamfäderna och deras verk. Vi bör erinra oss dem, som framför glödheta ugnar och under tunga hammare formade det

gnistrande järnet till stänger, sade han. Ty de utvecklade en stor yrkeskunnighet i en slavisk plikt känsla och under en, enligt vårt sätt att se, omänsklig levnadsnivå. Någon jämförelse med avseende på arbetstid och bostäder kan nu inte göras.

Hr Ericson talade även om den tid, då långvariga konjunkturvaxlingar med följande mörka synpunkter på den framtida utvecklingen var förhärskande, något som verkade förlamande på framåtskridandets väg. Denna lågkonjunktur nådde sin kulmen 1930, då Boxholms industriella verksamhet inträdde i ett mycket katastrofalt läge. Den tid, som sedan gått, har emellertid gynnats av blomstrande konjunkturer, fortsatte talaren, och genom jämn arbetstillgång och modernisering av de industriella verken har framtidsperspektivet för samhället och dess befolkning kommit i ett ljusare läge. Ekeby kommun, som nu repat sig från krisårens ekonomiska svårigheter, tillträder sina köpingsrättigheter med en jämförelsevis god ekonomi och utan några alltför tryckande kommunala lån.

Talaren beklagade, att behövliga tomtområden icke varit åtkomliga för etablerandet av hantverksbetonade företag samt lättare industrier. Det är att hoppas, att dessa förhållanden skall rättas till, ty det är ett livsvillkor för ett samhälles utveckling att kunna bereda ungdomen utkomst i sin egen hemort.

De gamla stamfäderna har lämnat efter sig ättlingar, som under tidernas gång blivit medvetna om sitt människovärde, sade tal. till slut. Därigenom har de också fått förmåga att höja sig såväl i lekamligt som i andligt avseende. Dessa ättlingar är emellertid fort-

Överst torget vid festligheternas början och under middagen i Folkets hus.

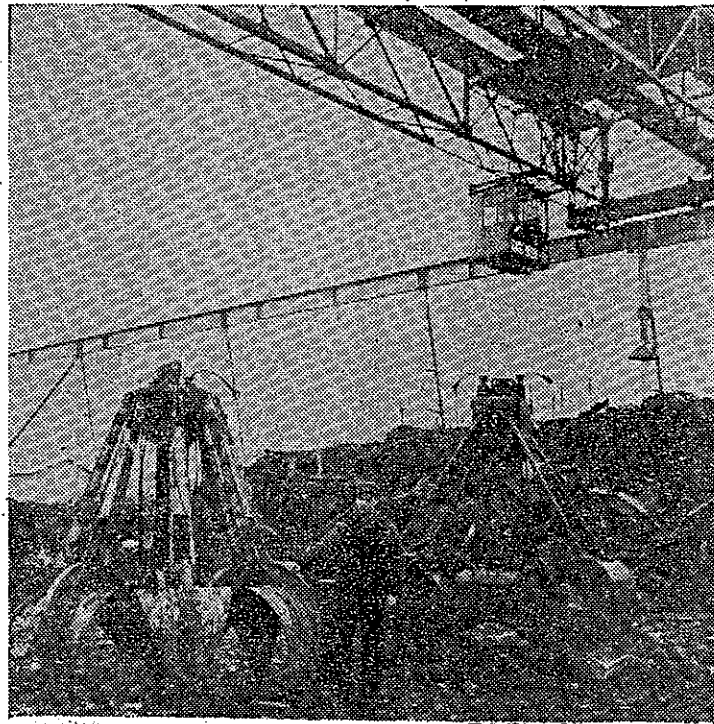
Foto: Gillberg

Torget blev därefter målet för de flesta, som var med och firade köpingsbildningen. Bland dessa märktes även ett stort antal "utsocknes". Här hade man två saker att koncentrera sig på: dansen kring den kommunala granen, som trädde med liv och lust av både ung och gammal, samt kaffeserveringen. Intresset för båda dessa detaljer var emellertid mycket stort. Omkring 1.800 kaffebiljetter hade utdelats gratis, och de allra flesta av dessa användes. Lottorna, som välvilligt åtagit sig att ombesörja kaffeserveringen, hade några bråda timmar med att slå upp kaffe och dela ut kakpåsar. Alla barn under femton år fick en extra köpingspresent i form av en gottpåse, och åttskilliga hundra sådana utdelades.

Middag med många hyllningsstal

Samtidigt som dansen kring granen inleddes, samlades ett hundratal särskilt inbjudna till middag i Boxholms Folkets hus. Kommunalfullmäktiges ordförande, riksdagsman F. O. Ericson, och kommunalnämndens ordförande, folkskollärare F. Ekling, presiderade som värdar. Bland de inbjudna märktes representanter för länsstyrelsen och landsstaten, domkapitlet och stiftsnämnden, representanter för industri- och näringslivet, för bankerna, för grannkommunerna jämte ett stort antal av de egna kommunala förtroendemännen. Välkomstalet hölls av folkskollärare Ekling, som bl. a. framhöll, att köpingsbildningen inte innebär någon revolution och att samhällsborna inte får vänta några omedelbara och

större förändringar i samhällsmassrieten. Ett tiotal talare frambar därefter sina lyckönskningar till den köpingen. Riksdagsman Ericson, de om det grundläggande arbetet, utförts inom samhället och vilket mer köpingen till godo, kyrkoherde önskade den nya köpingen lycka framgång och disponent Jonas Hultalade på Boxholms AB vägnar en hoppning att köpingen skulle ha lycklig framtid till mötes. Ordförarna i de båda municipalfullmändlandfiskal G. Myrold och köpmarders Andersson, uttryckte båda sin lätenhet med den nya samhällsform och lyckönskade. Vägängönskn frambars vidare av kontraktspr Dahlquist, rådman Wilde, Ske som talade på Göstrings härads Skeninge stads sparbanks vägnar. Föranden i Blåviks kommunalstäm och kommunalnämnd kommit

T. v. ses "polypen" och t. h., över skrothögen, svävar magneten

Ny travers vid Boxholms AB 1949 utför 25—30 mans arbete

När Boxholms AB fått komplettera den nu i bruk tagna lastnings- och lossningstraversen med en insättningskran vid masugnen, kommer arbetsstyrkan vid dessa båda avdelningar att kunna minskas med över ett 40-tal man. Det är förhållandevis synnerligen tungt, påfrestande och riskabelt arbete, som härigenom ersättes med mekaniskt. Då behovet av arbetskraft inom andra avdelningar med lättare arbete är stort, kan samtliga anställda beredas sysselsättning även i fortsättningen.

I dag börjar man köra lossnings- och lastningstraversen i treskift, varvid utvinnes full kapacitet. Därunder uträttas den omkring 25—30 mans arbete. Den har monterats upp på en 180 m. lång kranbana av kraftig järnkonstruktion och med en spännvidd av 35 m. 60 ton väger överdelen och 4,5 ton lyftkraften. Tre olika hjälpverktyg arbetar den med, skopan, polypen och mag-

neten. Förutom den inbesparade arbetskraften bortfaller hädanefter så gott som all vagnshyra. Traversen kan dessutom också tas i arbete för slagningen av tackjärn vid masugnen, ett arbete som annars är synnerligen påfrestande.

På fem år beräknas engångsutgifterna för denna lossningsanordning vara inbetalade. Skoda-verken i Pilzen i Tjeckoslovakien är leverantör.

Insättande av dessa båda arbetsbesparande maskiner är samtidigt ett led i bolagets strävanden att rationalisera bort det tyngsta och mest riskabla arbetet för de anställda. Olycksfallsfrekvensen för lossningslastningsavdelningen har under tre år varit den högsta inom brukets arbetsområden. Närmast därefter kom masugnen. Kanske statistiken för framtiden kommer att uppvisa helt andra siffror, säger överingenjör Uno Wiking-Johansson. —gren

Boxholms första luciakandidater

Boxholms köpmannaförening presenterar i år en nyhet för Boxholms vidkommande när det gäller Luciafirandet. Köpmännen har nämligen inbjudit köpingens unga damer till Lucia-tävling. Vid anmälningstidens utgång hade över 20-talet damer anmält sig som spekulanter på äran att få titeln Boxholms första Lucia.

En tävlingsjury bestående av fru apotekare Birkegård samt köpmännen Harald Wange och Waldemar Stenkvist har bland dessa utvalt sju damer, bland vilka nu allmänheten inbjudits att utvälja Lucian. Röstning sker med användande av den röstsedel som finnes i denna tidning. Den valda Lucian kommer att högtidligen krönas vid en ceremoni i samband med julskyllningen 10 dec. Luciadagen kommer Lucian med uppvakning att besöka pensionärerna på ålderdomshemmet samt på kvällen Frälsningsarmén. Den ekonomiska behållningen av arrangemanget kommer att tillfalla hjälpbehövande inom Boxholms köping.

Motionsgård i Boxholm står klar om en månad

Sune (t v) och Nils Lindgren är två elektriker, som lagt ned många frivilliga arbetstimmar på Motionsgården

Inom en månad skall Motionsgården (Flemminge skola) i Boxholm stå klar och det har arbetats hårt en längre tid. Omkring 500 frivilliga arbetstimmar har redan lagts ned av Boxholms OK och FSK, Boxholm. Kommunens åtagande när det gäller byggverksamheten är slutfört.

Bastu- och omklädningsavdelningarna för damer och herrar är redan i bruk och utnyttjas flitigt av de båda klubbarnas medlemmar och när motionshallen, som i dagarna färdigmålats, utrustats med redskap hoppas man att allmänheten skall hitta dit.

Ombyggnaden av Flemminge skola till motionsgård har handhåfts av en styrelse bestående av Ingvar Nordlund, ordförande, och Ingemar Carlsson från FSK samt Arne Molin och Gösta Lindell från Boxholms OK.

— De frivilliga som ställt upp har gjort en enastående insats. Aldrig kunde man tro att det skulle bli en sådan samling kring en uppgift. Mycket har hänt sedan vi på vårt årsmöte lät medlemmarna välja på tre alternativ när det gällde ny lokal. Valet stod mellan upprustning av klubbens Anderstorp, anskaffning av någon ny stuga och ombyggnad av Flemminge skola. Det sistnämnda alternativet fick många röster och vann stort. Sedan blev det så lyckligt att vi kunde samarbeta med FSK. Även Boxholms köping kopplades in och från de sistnämnda har vi haft ett gott stöd, säger BOK-ordföranden Arne Molin.

När vi besökte Motionsgården var den stora motionshallen i det närmaste färdigmålade och de båda elektrikererna Nils och Sune Lindgren arbetade med målarerna i hällarna, sade man. Målning återstår i lokaliteterna som sedan skall möbleras, dels med möbler som skänkts, dels en del som lånats. Nyinköp skall också göras. Ett av rummen skall inredas till lektionssal och utrustas med filmduk, skolbänkar och utnyttjas av de båda klubbarna. Man skall också ha möjlighet sätta upp bordtennisbord. Samlingssal, serveringslokal, pentry och klubblokal finns också. FSK vill fortsätta att ha sin skidstuga som klubblokal varför Boxholms OK får disponera den klubblokal som görs i ordning i Motionsgården. Man avser att anställa en vaktmästare som sköter lokalerna. Innan motionshallens utrustning kommit på plats har man öppnat bastuavdelningen för allmänheten. Motionsmomentet kan utföras i FSK:s elljusspår.

Hittills har i frivilliga timmar noterats inemot 500 från de båda idrottsklubbarnas medlemmar och mera lär det bli innan det hela står klart. Fullt färdigt blir det ett fint komplement till motionsmöjligheterna som finns i grannskapet — skidor på vintern, naturstigar och orientering på sommaren. Idrottsmyndigheterna i Östergötland har varit på ort och ställe och redan utdelat beröm och önskat god fortsättning på en inslagen motionslinje, som kan stå som förebild för andra, ansåg ÖIF-representanterna. —ving

-50 ?

Bruksdisponent Wiking-Johnsson lämnar Boxholms AB efter 25 år

1947

-67-

När bruksdisponent Uno Wiking-Johnsson i dag avtackas på Boxholms AB:s bolagsstämma i Stockholm, kan han se tillbaka på en drygt 25-årig verksamhet inom företaget. Han tog över ett bruk med patriarkalisk anda. När han nu blir disponent för Hallstahammar AB kommer han till ett bruk som har mycket av det personliga kvar i sitt förhållande till de anställda.

Den 25 januari 1922 kom Uno Wiking-Johnsson, 27 år, till Boxholm. Han sökte platsen medan han ännu gick kvar på Tekniska högskolan. Efter tillträdet i Boxholm vistades han därför några dagar på våren 1922 på Tekniska högskolan för att tentera i slutämnet järnets bearbetning och behandling. Nyårsafton 1921 skrev han sin ansökan. Dagen därpå — nyårsdagen 1922 — ringde disponent Jonas Hult som önskade ett sammanträffande. På trettondagen infaan sig Uno Wiking-Johnsson i Boxholm och efter förhandlingar erhöles han jobbet som ingenjör för masugn, martinverk, smältsmedja och laboratorier under förutsättning att han gick med på sex månaders uppsägning.

— Här flyttar ingenjörerna så mycket så jag måste gardera mig sa Hult. Den unge järnmannen tyckte nog att ett halvt år var en väl lång tid i Boxholm. Det blev 25 år.

GRUNDLIG PRAKTIK

Första bekantskapen med Boxholm, fick annars Uno Wiking-Johnsson när han år 1926 fick följa med sin far, dåvarande chefen på Jernkontoret dit. Vägen Mjölby-Boxholm var avstängd för arbeten så man fick fara över Väderstad, och Boxholm från den sidan gav kanske inte det bästa intrycket liksom instängt i en ficka. Uno Wiking-Johnsson uttalade vid det tillfället som sin mening att hit borde man inte återvända. Innan Uno Wiking-Johnsson anställdes i Boxholm hade han i och med skolgång och vidare studier sedan 15-årsåldern under somrarna praktiserat inom sin kommande verksamhet. Han hade bl a varit skrotlastare i Långshyttan, där han också arbetade i martinerna, jobbat i Herräng som masugnsarbetare, i Domnarvret och i Sandviken m m samt på olika järnverk i Ruhrområdet i Tyskland. Det var på dessa arbetsplatser som han kom underfund med hur man pratade arbetare emellan. Många gånger var man sur över att man så sällan såg chefen, att det var svårt att få träffa honom och mycket annat. Det var detta som gjorde att Uno Wiking-Johnsson alltid har försökt ha personlig kontakt med de anställda. Han har alltid haft sin dörr öppen för den som velat komma och prata eller för att få råd eller besked. Svårt att få träffa Uno Wiking-Johnsson som ingenjör, överingenjör eller disponent vid Boxholms AB har det aldrig varit, intygar många. Vad som bl a gjorde att Uno Wiking-Johnsson en gång sökte sig till Boxholm var också rådet från fadern att hellre arbeta på ett mindre bruk än på ett större. Uno Wiking-Johnsson har under de 25 år som han varit anställd vid Boxholms AB innehaft befattningen som masugns- och martiningenjör m m 1922-44, överingenjör och chef för järnverksavdelningen 1944-53 och som disponent och verkställande direktör under åren 1954-67.

Bruksdisponent Uno Wiking-Johnsson

PERSONLIG ANDA

Det är mycket som passerar revy när den avgående disponenten en förmiddag i mitten på mars tar sig

en stund på Carlsberg för att få fram synpunkter på de 25 åren och kanske också på framtiden. Kjörnan från telefoner och i en skön länskstol alltmedan mars sista snöflingor dalar utanför fönstret.

— Det har funnits en personlig anda på Boxholm sedan gammalt. Det sågs att det tillsammans med Hallstahammar lär vara bland de sista bruken i Sverige med en sådan företelse. Det är väl på gott och ont, men jag för min del har inte funnit någon anledning att ändra på detta och kommer heller inte att göra det i Hallstahammar. Disponenten har kunnat besluta och fått vara personlig rådgivare. Många fördelar har funnits med detta tänkande. Ett familjärt förhållande har rått mellan bruket och dess anställda. Det har blivit liten omsättning bland de anställda. Ofta har jobbet gått i arv från far till son, något som dock avtagit på senare år. Bolaget har haft egna bostäder under många år och de har efter hand generats. Vi hade 630 lägenheter som mest och det var ett ovanligt stort bostadsantallet för ett bruk. Tidens gång har gjort att bolaget lagt ekonomiska synpunkter på denna bostadspolitik och ansett att kommunen skall svara för bostadsbyggandet och för de boendes service.

— Disponenten har haft förvana att i mån av tid en gång om dagen promenera genom företagets anläggningar?

— Tyvärr har det väl sedan jag blev disponent inte blivit dagliga promenader men jag tillhör dem som ensar att den här promenaden är mycket värdefull för att kunna leda ett företag och hålla sig skjut med vad som händer. Man skulle önska att flera chefer skulle få tid över att vara ute i företaget. Det är nyttigt. Drygt två timmar tar det att gå rakt igenom företaget i Boxholm. Men en disponents uppgifter med besök, resor, representation och mycket annat, tar så mycket tid att det inte blir så många industripromenader numera som man skulle önska.

FA TJANSTEMÄN

Boxholms AB har alltid saknat ett inhägnat industriområde?

— Stämpelklockor kostar pengar, kontroll över huvudet. Jag tror för min del att om folk får arbeta under ansvar och frihet och verkligen förstår ansvaret så trivs de bättre. När de trivs bra så kommer också en ökad arbetsprestation.

Boxholms AB intar en särställning bland landets bruk när det gäller fördelningen tjänstemän-arbetare. Sju tjänstemän på hundra årsanställda i Boxholm är en rekordlåg notering inom bruksvärlden. Personaltjänsten borde ändras, har man sagt. Den nuvarande personaltjänsten där mycket faller på disponenten illustrerades för en tid sedan då man satt och diskuterade detta bl a. Under samtals gång kom en man in och ville dryfta ett jaktavtal, en mamma till en ung anställd kom för att diskutera sonens bostadsproblem och en anställd grek kom in för att säga adjö då han skulle fara hem.

Alla tre fick säga sitt och fick när så behövdes besked. Belysande för det positiva i den nuvarande personaltjänsten tyckte de som åsåg detta. Permitteringar har aldrig varit vanligt förekommande i Boxholm?

— För min del har jag nog den åsikten att arbetskraften är så värdefull att man inte skall permittera den vid minsta lilla nedgång i konjunkturen. En del företag anställer en massa folk när det är god tillgång på jobb eller tom hamstrar folk för att ha dem i beredskap om några skulle sluta för att sedan skicka iväg dem, men det anser jag vara dålig arbetskraftspolitik. Jag tycker man skall försöka behålla arbetskraften även under en mindre nedgång i orderstocken. När det sedan bättre sig på marknaden får man en fast arbetarstam som tack för en sådan politik. Men får när det är dåligt med order försöka att ha underhållsarbeten på lut genom att i goda tider minska på sådant underhåll som inte är absolut nödvändigt. Av den anledningen har vi alltid haft liten omsättning på folk vid Boxholms AB.

JÄRNET FRAMST

Förhållandet järn-skog?

— Det är klart att järnet alltid legat mig som järnman varmt om hjärtat. Järnet har ju alltid varit den största förelsegrenen i Boxholm. Skogen och trädet har alltid varit en

rygggrad för företaget; och det har känts tryggt att ha det bakom sig. På 30-talet var ju skogen nästan en belastning men det har ju ändrat sig betydligt i det stycket. Skogen växer ju i goda som dåliga tider och man kan ju alltid tänka sig att gå ut och likviditetshugga om det skulle kärva till sig. Lantbruket är en tradition sedan man brukade det gamla godset, mejeriet gör fina produkter, men gruvorna i Kantorp har vi beslutat oss för att lägga ned sedan man i Afrika och anorstaderna kan skrapa malm med grävskepp från fyndigheter som ligger som fjällkedjor, och där malmen ligger i dagen.

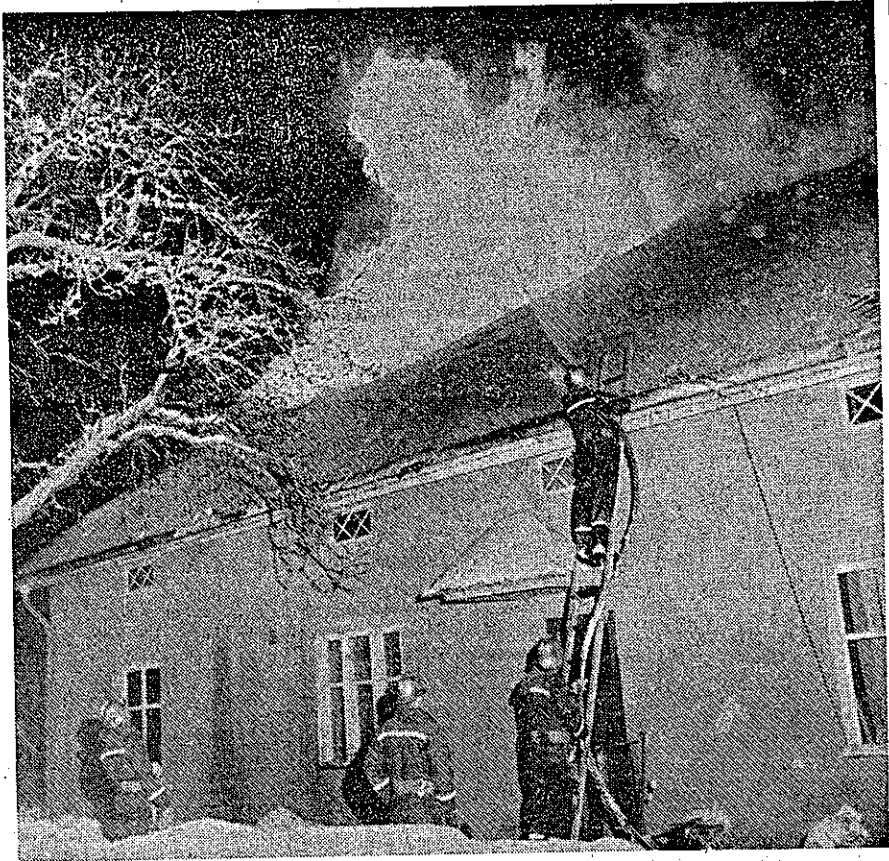
Boxholms AB har alltid på sina områden längs Sommen hållit stora arealer fria från fritidsbebyggelse?

— Vi har hela tiden trott att det skulle vara en riktig politik och det har också visat sig så. Vi har behållit naturen intakt på stora områden längs sjön Sommen och vi har ansett att statliga och kommunala myndigheter i stil med Stiftelsen Sommen skall sköta om sådana här saker. Det kan aldrig vara meningen att ett industriföretag skall ägna sig åt sommarstuguexploatering och senare även få ombesörja servicen. Vi har också blivit skrämda när vi sett den förlutning som skett på olika områden som lämnats ut till ett fritt byggande. När det gäller områden som upplåtits till anställda inom företaget har vi alltid hållit styvt på att den som står beredd att sälja en stuga på ett sådant område — en stuga som vederbörande kunnat placeras där tack vare sin anställning vid Boxholms AB — också måst sälja den till en anställd inom företaget. Hade vi inte hållit på denna princip, skulle det i dag inte vara många boxholmare tex på vårt område vid Anderbosjön, då annars penningstarka personer skulle ha skaffat sig företräde.

Våldsam brand i Boxholm

Tolv personer blev hemlösa vid en våldsam brand i Boxholm natten till måndagen då fastigheten Vaxholmen eldhärjades. Huruvida någon människa befann sig i huset kunde man sent på söndagskvällen inte konstatera, men en granne till innehavaren av den lägenhet där elden började hade på kvällen hört en person i lägenheten.

(Forts. sid. 9 VALDSAM)

Brandmännens försök att rädda det övertända huset blev fruktlösa

Nyinflyttad familj hemlös

Våldsam...

(Forts. från sid. 3)

Polisen hade ännu sent på natten inte fått fram några uppgifter som bestyrkte farhågorna att någon innebränts. I lägenheten bodde en 62-årig man.

Elden spred sig mycket snabbt. Boxholms brandkår, som larmades strax före kl 22, ryckte ut och snart var ett 20-tal brandmän på plats. Man tog vatten från den närliggande Svartån, men elden hade fått ett sådant starkt fäste i trävirket att brandchefen Gösta Kindström på

ett tidigt stadium kunde konstatera att huset inte stod att rädda.

En man, som bodde i huset, var lätt chockad och fördes senare till Bjursdalen, där han fick övernatta.

I den del av huset som elst drabbades av elden bodde en ungersk familj med fyra barn och morföräldrar samt en svensk familj på två personer. Inte heller den delen av huset stod att rädda. En aktion för att rädda så mycket som möjligt av familjernas lösöre gjordes och många frivilliga hjälpte till att bära möbler och inventarier. Barnen evakuerades till det närliggande församlingshemmet. Socialnämndens ordförande Anders Bäcklund kom snart till hjälp. Han gick genast i förtäring om att skaffa de drab-

bade familjerna tak över huvudet för de närmaste veckorna. De in-kvarterades på Bjursdalen.

Förutom mycket av lösöret blev pass, pengar och guld för 2000 kr lågornas rov för den ungerska familjen, som flyttade in i lägenheten så sent som i fredags.

Personal från Boxholms AB, som äger fastigheten, var också tidigt på platsen och hjälpte till.

Vid 23-tiden hade elden fått sådant fäste att fastigheten var helt övertänd och inget kunde räddas. Brandmännen fick inrikta sig på att begränsa elden, så att den inte sprid sig till det närliggande församlingshemmet. Någon större fara för detta förelåg inte vid 23,30-tiden.

Boxholms AB eldar för kråkorna .

Det är härifrån Boxholmsvärmen ska tas i framtiden. De båda valsverken överst på bilden spiller ut lika mycket värme i luften som de stora bostadsområdena och samhällsinstitutionerna i Boxholm gör av med

spara in oljan där genom isolering och andra åtgärder.

Ugnar och svalbäddar

— När vi lyckats med det har vi fortfarande kvar mycket spillenergi och då blir det intressant för oss om kommunen kommer in i bilden. Energin blir ju allt dyrare och måste tas tillvara så långt som möjligt. Totalt gör vi av med 24 miljoner kronor per år på energi. Det kommer att fördubblas på fem år.

I fin- och medjumvalsverken i Boxholm värms ugnarna där stålämnen passerar upp med olja. Stålet kommer upp till 1 000 grader innan det formas mellan valsarna och i färdigt skick går det ut till svalbäddar för nedkylning.

Ut i samhället

Det är såväl från ugnarna som svalbäddarna som spillvärmen skall tas till bostadsuppvärmning. Från ugnarna ska rökgaserna ledas genom en varmvattenpanna. Värmen från svalbäddarna blir dock svårare att ta tillvara, men bör ske genom värmepumpsteknik.

Hur ska då värmen föras ut i Boxholms samhälle?

— Det blir en fråga som får diskuteras mellan bolaget och kommunen, menar Bernt Mattsson. Man kan tänka sig att bilda ett bolag eller dra en gräns någonstans, t ex så att bruket investerar inom området och kommunen utanför.

Kulvertsystem

— Tekniskt sett blir det frågan om ett kulvertsystem. 110-gradigt vatten under tryck förs i ställedningar ut till cirka 15 panncentraler i samhället och 90-gradigt vatten kommer tillbaka enligt cirkulationssystemet. Panncentralerna finns dels vid de stora bostadsområdena, t ex Dalen och Bjursdalen, och dels, vid kommunens egna anläggningar, som skolan och ålderdomshemmet. Småhusen däremot kan dock knappast komma med i bilden, säger Bernt Mattsson.

Cirka 2—3 kilometer rör på 30 centimeters diameter går åt. De läggs ned i gatorna och isoleras så Boxholm får inga snöfria gator på köpet.

Kostnaden

Vad kommer då den här stora satsningen att kosta?

— Mellan 8 och 14 miljoner kronor, säger Bernt Mattsson.

... nu vill kommunen ha värmen

160 000 ton stål per år värms upp till 1 000 grader.

16 000 kbm olja går åt.

Mer än 2 500 kbm går till spillo — man eldar helt enkelt för kråkorna.

Det är ungefär vad de stora bostadsområdena och samhällsinstitutionerna i Boxholm gör av med.

Kan spillvärmen föras över ditt?

Det är vad Boxholms AB och kommunen hoppas på inför ett gemensamt energiprojekt där en första utredning nu är klar. Den är utförd av VIAK AB i Lin-

köping med hjälp av pengar från STU, Styrelsen för Teknisk Utveckling, och utgör en grund för fortsatt satsning. Boxholms kommunstyrelse har redan tagit del av rapporten som så småningom blir ett stort kommunalt ärende.

Ar det då möjligt att föra över spillvärmen från de båda valsverken vid Boxholms AB för att värma upp bostäderna i samhället?

— Förutom 180 000 kbm skogsavfall, bark och sågspån, gör vi av med 2 000 kbm olja i ångcentralen, säger överingenjör Bernt Mattsson. Den är till för virketorkning och lokaluppvärmning. I första hand satsar vi på att

Många följer av tågkrock i Boxholm

Lokföraren räddade livet genom att springa bakåt

— Först hörde vi bara en fruktansvärd smäll. Sedan såg vi ett stort rökmoln över tågen. Vi rusade fram mot det urspårade loket och såg hur lokföraren kravlade sig ut och begav sig i riktning mot stationen.

Ake Lingemark var ögonvittne till tågkollisionen i Boxholm på måndagseftermiddagen. Han arbetade utomhus vid virkestorken på Boxholms AB:s dörrfabrik när kollisionen inträffade vid 14.30-tiden.

— Jag var en av de första som undersökte det sönderslagna loket och för mig är det en gåta hur lokföraren klarade sig med livet i behåll, sade brandförmännen Lenart Samuelsson.

Chockades

Lokföraren chockades och för-

des i ambulans till läkarstationen i Mjölby. Det södergående lokets förare undkom helt oskadd.

Ett södergående godståg hade tagits in på ett sidospår för att invänta att ett persontåg skulle passera. När godståget skulle fortsätta måste det korsa uppspåret. Det rammades då av ett norrående godståg som med 90 km fart rände in i tåget.

— Hur detta kunde ske vet jag inte, säger pressombudsman Bengt Romqvist, Stockholm. Han vill inte kommentera orsakssammanhanget.

Enligt polisinspektör Stig Aderbratt vid Boxholmspolisens klarade lokföraren livet genom att springa bakåt i loket när han märkte att kollisionen var oundviklig.

Järn i lasten

Olyckan inträffade vid personövergången mitt emot Boxholms

AB:s dörrfabrik. Brandmännen kunde inte undersöka spårerna förrän vid 16.30 då SJ ännu inte hunnit bryta strömmen. Det södergående godståget var lastat med järn och lasten spreds över stora delar av dörrfabrikens område. Flera personbilar på parkeringsplatsen fick omfattande plåtskador.

Förödelsen var enorm på bangårdsområdet. Ett tiotal vagnar krossades och 15 vagnar spårades ur.

Kollisionen innebär att södra stambanan är blockerad mellan Tranås och Mjölby. Man beräknar att det tar mellan två och tre dagar att rätta upp på olycksplatsen. SJ räknar med att klara persontrafiken genom att sätta in landsvägsbussar. På grund av övertidsblockaden har SJ fått hyra in privata bussar för att klara persontrafiken.

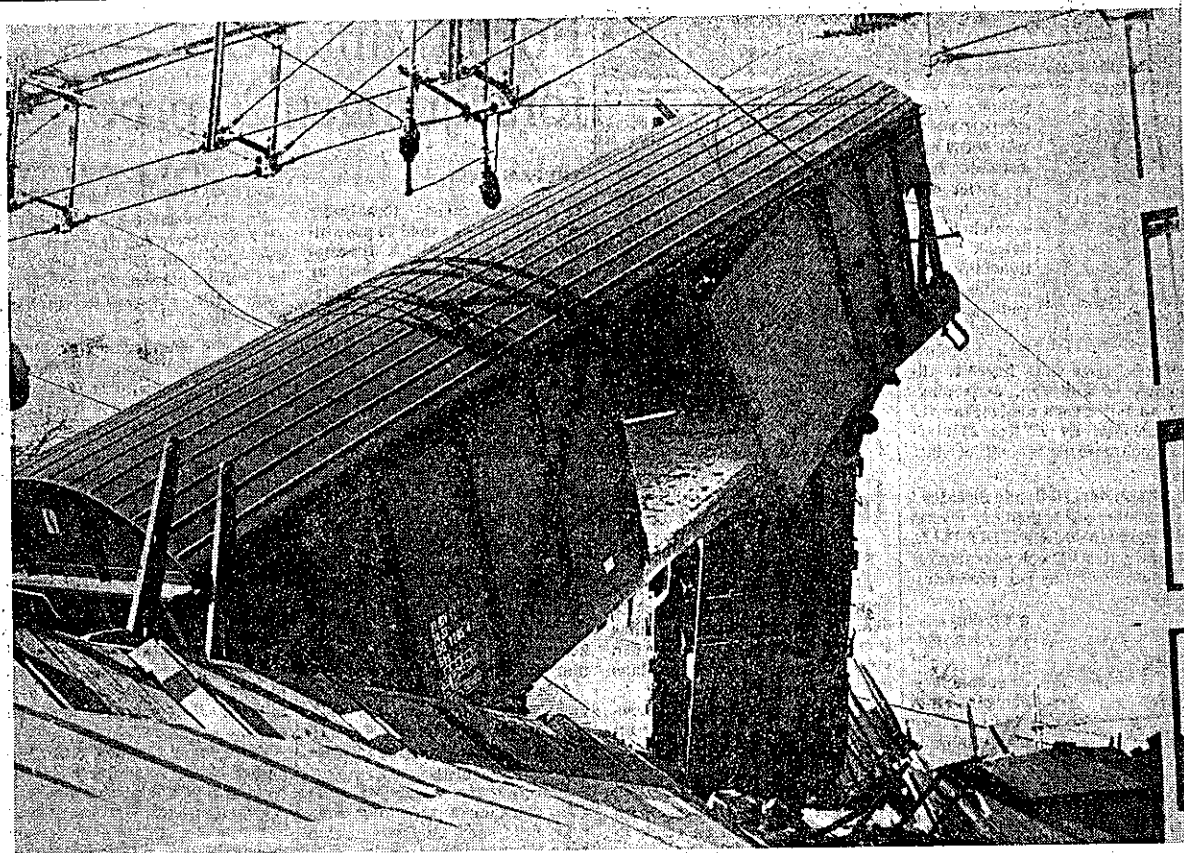
Vid 18-tiden anlände en utredningsgrupp från Norrköpingspolisens för att överta utredningen.

Boxholms AB får svårt att leverera

TågoLyckan vid Boxholm kan få svåra konsekvenser för Boxholms AB. 60 procent av företagets utleveranser sker med järnväg. Dagligen går leveranser på 50–75 ton via järnväg till Västtyskland. Dessutom kan man inte leverera till sina kunder i södra Sverige.

Leveranserna av ämnen till de båda valsverken är också hotad. De köps in från Kallinge. Man har dock en möjlighet att klara leveranserna till Västtyskland genom att använda fartygs transporter från Norrköping.

ÖC tisdag 22 april 1980

Smällen var kraftig, och två av vagnarna pekade rakt upp i skyn efter krocken

"Boxholms AB dör sotsdöden"

Minst 220 jobb bort i Boxholm

-81.

— För ett år sedan drog jag en parallell med Motala Verkstads öde. Detta gäller i ännu högre grad i dag. Boxholms AB kommer i fortsättningen att dö sotsdöden.

Det säger Metalls ordförande Thord Lindberg om det utredningsförslag som på tisdag föreläggas Iggesundskoncernens styrelse att sammanföra Boxholms

Boxholms AB:s nye VD, Armand Sander

AB:s stålrörelse och Smedjebacken i gemensamt bolag. Utredarna föreslår styrelsen att besluta om att inleda MBL-förhandlingar med fackföreningarna.

Minst 220 drabbas

Utredningen ger styrelsen fyra alternativ att välja på. För Boxholms AB kommer detta att innebära att företaget bantas på totalt 220–350 tjänster beroende på vilket alternativ man bestämmer sig för. Av dessa berörs 35–50 tjänstemän.

Smedjebacken beräknas undkomma lindrigare. Utredningen beräknar totalt att inom dalaföretaget försvinner 60–130 tjänster.

"För kort tid"

Siffran för Boxholms del inkluderar redan tidigare fattade beslut om nedläggning av martinugnar och gjuteri. Martinugnar väntas läggas ned senast vid årsskiftet.

Thord Lindberg är också kritisk till utredningens framläggande. Först på onsdagen fick han utredningen i sin helhet och på tisdag är det styrelsemöte i Stockholm.

— Helt omöjligt att sätta sig in i det omfångsrika materialet på den korta tiden.

Tryck på ledningen

Han får medhåll av sin styrelsekollega Ivar Frohm, ordförande i Pappersindustriarbetareförbundets Iggesundavdelning. Han menar också att Stora

Kopparbergs misslyckade uppköp av Iggesund i våras spökar i bakgrunden.

— Aktieägarna har skapat ett tryck på Iggesunds ledning att höja avkastningen på det egna kapitalet. Och det går ut över Boxholm.

Koncernens tredje företag, EKA i Göteborg, har därvid framhållits som ett föredöme. EKA:s vinstnivå ligger högt över koncerngenomsnittet. Iggesunds ledning har i ett brev till aktieägarna lovat att koncernens vinstnivå skall fördubblas fram till 1983.

"Förhandlingarna spricker"

Tore Sjö, som är SIF:s representant i divisionsstyrelsen, tror att de lokala MBL-förhandlingarna kommer att spricka och föras upp på central nivå.

Därför hade företaget SIF-klubb inbjudit ombudsmannen Ulf Levenhagen från Stockholm till Boxholm.

— Vi vill att förbundsledningen ska vara väl informerad om läget när det blir dags för centrala förhandlingar, säger Tore Sjö.

Mediumvalsverket

Frågan om mediumvalsverkets framtid har diskuterats i Boxholm sedan förre disponenten Stig Tillmar på ett möte hos arbetarkommunen i september förra året spådde mediumverkets nedläggning inom ett par, tre år. Trots att investeringar för sammanlagt 20 milj kr genomförts under de två senaste åren.

Ivar Frohm, ordförande i pappersindustriarbetareförbundets avdelning i Iggesund och dess representant i koncernstyrelsen

— Om lågkonjunkturen håller i sig blir mediumverket det första av de fyra valsverken i Boxholm och Smedjebacken som läggs ned, säger Metalls vice ordförande Ragne Andersson. Möjligheten finns också att dra ned från treskift till två-

skift, dvs från 24-timmars produktion om dygnet till 16 timmar.

Ragne Andersson pekar också på riskerna för de övriga tjänstemännen eftersom en delning av företagets trä- och ståldivisioner blir följden.

— Hur ska företagets små avdelningar som mejeri, dörrfabrik och lantbruk kunna ge arbete åt de övriga 138 tjänstemännen?

Sågverket och skogen kommer i fortsättningen att tas om hand av Iggesund.

Text: ANDERS JACOBSSON
Foto: SVEN FRANSSON

Permitteringarna vid Boxholms AB inleds 2 oktober

-81

Boxholms AB varslar i dag hos länsarbetsnämnden om tredagarsvecka för 256 anställda vid främst medium- och finvalsverket. Det är hälften av de kollektivanställda vid företagets ståldivision. Anledningen är minskad ordergång efter semestern, främst på exportsidan.

Första permitteringsdagen blir den 2 oktober och tredagarsvecka väntas pågå i max 15 veckor.

— Att slå igen två dagar i ve-

kan har vi ansett vara lämpligast med tanke på den skiftgång vi tillämpar, säger Boxholms AB:s vice verkställande direktör Armand Sander. Då är det enklast att kunna dra igång normal omfattning igen om det skulle släppa under hösten.

Boxholms AB har producerat för lager under hela augusti och lagren är överfyllda. Hela Europa har just nu ett överutbud på stål, då de stora västeuropiska tillverkarna har avsättningsvårigheter på den stora nordamerikanska marknaden. Man avvaktar den rättsgångsprocess som US Steel skall öppna mot de västeuropiska exportörerna.

Företaget och fackföreningen inledde MBL-förhandlingar i fredags och de fortsätter i dag.

— Det här är en ovan situation för oss, säger fackets ordförande Thord Lindberg. Det är första gången en permittering förekommer i företagets historia.

När företaget för ett par år sedan befann sig i en liknande situation anordnades utbildning och beredskapsarbeten med hjälp av den s k 25-kronan. Några meningssyftade beredskapsarbeten står inte till buds i dag, menar företagsledningen.

Ersättningen från arbetslöshetskassan är 195 kr per dag och det innebär att de permitterade förlorar mellan 60 och 75 kr per dag beroende på inkomst.